

hurá, 2|2022 muzeum!

Výstava
Tisíc vůní

2

Jičínské muzeum
podporuje
Ukrajinu

3

Záhada
třebovického
rondelu

4

Osobnost
Zdeněk Klůz

5

Staré
jičínské živnosti
Hostinští

7

VÝSTAVA Petr Heber: Objekty

Sochař, restaurátor, a především tvůrce nápaditých objektů ze šrotu, kamene a dřeva slaví životní jubileum. U příležitosti jeho letošního 80. narozenin představí jičínská galerie výstavu s názvem „Petr Heber: Objekty“.

Retrospektivně pojatá výstava bude mapovat tvorbu Petra Hebera od samých začátků, tedy od roku 1964 až do současnosti.

Petr Heber vytváří objekty ze starých a vysloužilých předmětů. Jako dlouholetý restaurátor a konzervátor starožitného nábytku má vřelý vztah ke všem starým věcem, a hlavně k poctivé řemeslné práci. Svoji tvorbou tak stírá hranici mezi uměním a řemeslem. Ke svému uměleckému vyjádření používá nejčastěji kov, dřevo a kámen, ale také rozmanité předměty z běžného života, které by jinak skončily na skládce. Recyklováním zdánlivě nepotřebných věcí do nových prostorových kompozic vytváří unikátní artefakty. Vznikly tak například dnes již proslulé motorky, roboti nebo fan-taskní zvířecí či figurální plastiky.

Autor, který letos oslaví osmdesáté narozeniny, se do povědomí veřejnosti zapsal nejen jako tvůrce nápaditých objektů, ale také díky jedné z prvních soukromých galerií v regionu, kterou pod názvem Galerie Na Hrázi řadu let provozoval.

Výstava se uskuteční v zámecké galerii od 29. dubna do 5. června 2022.

VÝSTAVA

Tisíc vůní

Jak už název napovídá, jarní výstava bude věnována výtvarnému motivu květin a květinových zátiší ze sbírky Regionálního muzea a galerie v Jičíně.

Květiny, jejich krása, křehkost, různorodost, vůně, ale i pomíjivost od nepaměti fascinovaly člověka. S květinovými motivy se setkáváme téměř od počátku umělecké činnosti na všech kontinentech. Už na antických dílech hrály květiny různé role, buď tvořily dekorativní složku, nebo byly naopak nositeli významu. Vzpomeňte na všechny příběhy o původu rostlin, kdy se lidé na příkaz Bohů či na své přání měnili v květiny či stromy (viz známé příběhy o Narcisovi, Hyacintovi, Dafné). Ve středověku mají květiny rovněž nezastupitelnou funkci zejména v mariánské a christologické ikonografii. Květiny do zobrazení mnohdy vnášely jinotaje, které již v době vzniku chápali pouze zasvěcení vnímavé a nám dnes zůstává jejich význam utajen.

Naše výstava se bude věnovat zejména květinovým zátiším. Vznik zátiší jako samostatného uměleckého žánru se klade až na přelom 16. a 17. století, kdy se zátiší začala objevovat na uměleckém trhu. Ovšem jeho geneze je samozřejmě daleko starší, původ zobrazování „klidožití“, jak zní doslovný překlad německého či holandského výrazu pro zátiší, můžeme vysledovat již v době antiky. Umělci se od počátku snažili o maximální nápodobu (imitaci) zobrazeného předmětu. Zvláště nizozemští mistři si zakládali na přesném zobrazení skutečnosti, zejména pak u květinových zátiší. Květiny na nich jsou zaznamenány s botanickou přesností. Květinová zátiší byla vyhledávaným a oblíbeným uměleckým artiklem. Pro své majitele znamenala potěšení v zimních měsících, kdy neměli možnost mít živé květy ve váze. Zájem o zátiší vyvrcholil v 18. století, ale ani pak zájem o tato zobrazení neuvadala.

Výstava Tisíc vůní představí tvorbu více než dvou desítek umělců a umělekň několika generací. Nejvíce budou zastoupena díla výtvarníků tvořících v první polovině 20. století. Budou představena díla od Vincence Beneše, Tomáše Josefa Blažka, Cyrila Boudy, Františka Jiroudka, Otakara Kubína, Anny Mackové, Aloise Pitřmana, Juliány Winterové Mezerové, Jana Slavička, Václava Špály, Josefa Váchala aj.

Obrazy a grafiky budou doplněny vazbami živých květů vypěstovaných na loukách Planta naturalis, v růžové školce Růže Pelcovi či na zahradách muzejníků. Během výstavy se uskuteční několik doprovodných programů: například výtvarná dílna Namaluj si kytici, či floristický workshop, kde si uvážeme kytice pod vedením zkušených floristek z Květinářství Tery.

Výstava bude k vidění od 13. května do 26. června 2022.

Vincenc Beneš, Kytice, olej, plátno, 68,5 x 55 cm (Sbírka RMaG v Jičíně).

VÝSTAVA Kdo si hraje, nezlobí

Letní výstava ve výstavní chodbě jičínského muzea nadchne nejen děti, ale všechny milovníky hraček, především těch kovových. Kdo by neznal legendární traktůrek Zetor s říditelným volantem, funkční brzdou a čtyřmi rychlostmi, nebo berušku na klíček, která nikdy nespadne ze stolu?

Plechové mechanické hračky z produkce Kovodružstva Náchod a následně firm KOVAP a KADEN vyvolávají dodnes zájem dětí, ale i mnohých dospělých, kteří vzpomínají na své dětství. Jedinečné plechové hračky s celosvětovou proslulostí

jsou ručně vyráběné od roku 1946 až do dnešní doby. Vedle výše zmíněných traktorů Zetor a berušek na klíč firma Kovap vyrábí na 70 druhů plechových ručně montovaných hraček, takže každý výrobek je originál. Z produkce firmy Kaden je to malosériová výroba modelů automobilů Tatra, Škoda a vojenských vozidel a také oblíbená plastová stavebnice Variant, která provází již tři generace stavitelů. Výstavu zapůjčilo Muzeum Náchodska ve spolupráci s firmami Kovap a Kaden, jejichž historie i vývoj výroby výstava přibližuje. Výstava je navíc obohacena předměty ze soukromé sbírky.

Výstavu můžete navštívit od 1. července do 2. října 2022 ve výstavní chodbě muzea.

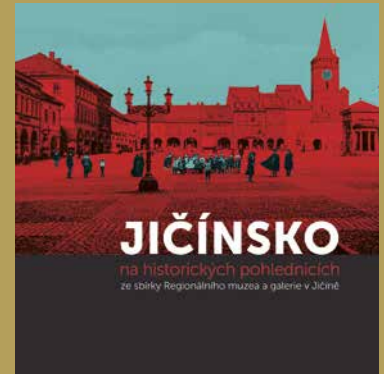

Jeden ze žárových hrobů z pozdní doby bronzové z výzkumu v jičínské nemocnici, který obsahoval 27 keramických nádob. Veškeré nádoby byly v muzejní laboratoři zrestaurovány a stanou se tak nedílnou součástí chystané výstavy (foto J. Skala).

PUBLIKACE JIČÍNSKÉHO MUZEA

Regionální muzeum a galerie v posledních letech vydalo publikace týkající se jičínského regionu. Jsou zaměřené na historii, archeologii, výtvarné umění a také na sbírkový fond muzea. Nelze zapomenout ani na Muzejní noviny, které muzeum vydává již více než 20 let a jsou věnovány vždy jedné z obcí na Jičínsku.

Fajstauerová, Hana: *Rozmarná léta aneb plovárny na Jičínsku*, 2014

Patková, Lenka, Sloupová Andrea: *Poklady sbírek*, 2016

Waldhauser, Jiří: *Archeologie kraje básníků*, 2016

Petrová, Gabriela, Chodějovská Eva: *Architekt Čeněk Musil*, 2017

Kořínková, Jana: *Zvony Jičínska*, 2017

Fajstauerová, Hana: *Osmičky v dějinách Jičína*, 2018

Opicová, Kateřina: *Hrnčířská pec s keramickou klenbou nalezená v Hořicích*, 2018

Schlesingerová, Jana: *František Max*, 2019

Fajstauerová, Hana: *Vzpomínky Josefa Waltera*, 2019

Jičínsko na historických pohlednicích, 2020

Fajstauerová, Hana: *Jaroslav Wagner, památkář a jičínský rodák*, 2021

Všechny publikace je možné zakoupit na pokladně muzea a galerie.

VÝSTAVA Bohové a hrdinové z konce doby bronzové na Jičínsku

Výstava představí období tzv. popelnicových polí v regionu Jičínska a blízkém okolí. Časový záběr, který výstava pokrývá, je období mladší a pozdní doby bronzové a starší doby železné (tj. 1300 až 500 př. n. l.).

Jde o období dynamických historických změn a kultury popelnicových polí charakterizuje již plně rozvinutá metalurgie bronzu, dálkové kontakty od Baltského po Středozemní moře, stavba mohutných hradišť a rozsáhlé žárové nekropole. Důraz bude kladen na prezentaci archeologických artefaktů daného období přímo z regionu, v případě nutnosti, do vysvětlení

konkrétních aspektů tehdejšího života, bude výstava doplněna i artefakty z muzeí v okolí. Výraznou součástí výstavy bude fyzická prezentace žárového pohřebiště zdokumentovaného při záchranném archeologickém výzkumu v okresní nemocnici v Jičíně 2019/2020. Výstavní prostor bude doplněn velkoformátovými kreslenými ilustracemi a digitálními animacemi osvětujícími atraktivní cestou reálie daného období.

Výstava se bude konat jako hlavní událost návštěvní sezóny od 17. června do 23. října 2022.

Jičínské muzeum podporuje Ukrajinu

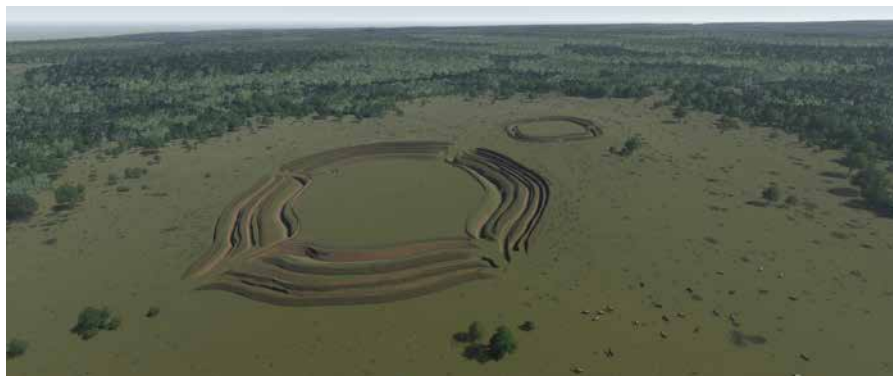

V prvních dnech násilné okupace ukrajinských území ruskou armádou se spojila některá muzea a galerie ve východních Čechách a domluvila se na společném edukačním projektu „Východočeská muzea a galerie proti válce“.

Každá ze zapojených institucí z Královéhradeckého i Pardubického kraje připravuje vlastní tematický edukační program, který hodlá nabízet školním skupinám i veřejnosti. Na tyto akce nebude vybíráno klasické vstupné. Účastníci však budou moci libovolným vkladem podpořit sbírku „Mince pro Ukrajinu“, jejíž výtěžek poputuje humanitární organizaci UNICEF. Některá muzea a galerie takto zpřístupní i své další akce a programy, dle vlastního uvážení.

Regionální muzeum a galerie v Jičíně se k oběma akcím přihlásilo jednak přednáškou o dění v Československu a na Jičínsku v roce 1938 a 1968, která v těchto dnech nabízí analogii s válečným stavem na Ukrajině a je určena žákům druhého stupně základních škol a také studentům středních škol. Ve vybraných dnech bude také jičínské muzeum vybírat dobrovolné vstupné a přihlásí se tak k akci „Mince pro Ukrajinu“.

V neposlední řadě se v jičínském muzeu začíná realizovat výuka češtiny pro ukrajinské spoluobčany, která probíhá čtyřikrát týdně. Výuka se koná ve spolupráci s Lepařovým gymnáziem v Jičíně. **Pro více informací navštivte stránku www.muzeumhry.cz.**

Rekonstrukce nálezné situace na obchvatu Kolína, kde se našel doposud největší český rondel s průměrem 200 m. Vedle něho byl odkryt mladší menší rondel, který se velikostí blíží tomu třebovětickému (zdroj: J. Unger, Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.).

Současný stav pravděpodobného rondelu.

ARCHEOLOGIE

4 Podaří se rozluštit záhadu třebovětického rondelu?

V lesích mezi obcemi Třebovětice a Skála lze narazit na terénní relikty několika nízkých koncentrických valů širokých kolem 8 m, kolem kterých jsou zachovány i nevýrazné příkopy o šířce kolem 4 m. Tento kruhový areál byl zkoumán malou sondáží v 60. letech minulého století, která prokázala, že konstrukce valu byla z nasypané hlíny vyztužené vodorovně kladenými dřevěnými tyčemi. Doposud se lokalita kvůli absenci dalšího výzkumu interpretovala jako zachovaný rondel z mladší doby kamenné, nebo jako pravděpodobně kultovní areál z mladší doby železné. Nálezy učiněné v prostoru ohrazení pak potvrzují obě možnosti (laténská keramika ze sondáže, neolitický kamenný sekeromlat nalezený v r. 1926 archeologem L. Domečkou, který místo první popsal). Je samozřejmě možné, že jsou platné obě varianty, kdy neolitické kruhové ohrazení bylo později využito v době laténské.

Co jsou rondely?

První monumentální stavby, tzv. rondely, se ve střední Evropě objevují na konci mladší doby kamenné v letech 4850–4700 př. Kr. Ve velice krátkém období, zhruba 150 let, tak najednou vidíme šíření tohoto fenoménu na prostoru širší střední Evropy. Celkem je rondelů známo kolem 130, z čehož 35 se nachází na území naší republiky. Jednalo se o kruhové stavby vymezené systémem několika valů obehnaných hlubokými příkopy a průměr těchto struktur se většinou pohybuje mezi 30 až 80 m. Výjimečně ovšem může dosáhnout až 200 m, jak bylo potvrzeno u rondelu nalezeného v roce 2008 při stavbě obchvatu Kolína, který patří k největším v Evropě. Do vnitřního prostoru rondelu vedou obvykle čtyři vstupy, které jsou orientovány dle světových stran. Centrální plocha zůstávala pravděpodobně prázdná, což komplikuje interpretaci těchto útvarů a v úvahu tak připadá hned několik hypotéz, které rondely považují za shromaždiště, svatyně, útočiště či astronomické observatoře.

Nový výzkum nedaleko rondelu

Při průkopu pro vodovod poblíž Cerekvic, cca 500 m jižně od třebovětického rondelu, bylo při provedeném dohledu zjištěno narušení několika sídlištních zahloubených jam, které byly viditelné na stěnách kopané rýhy. Zbytek trasy vodovodu byl po dohodě se stavaři skryt pouze na úroveň podloží tvořeného sprašovými návějími a vyrýsovaly se zde další archeologické sídlištní objekty. Výzkum pak během posledního listopadového týdne prozkoumal více než 20 především zásobních a odpadních jam z období mladší doby kamenné. Po umytí nálezu, které tvořilo větší množství keramických úlomků, ale i broušené a štípané kamenné industrie, lze toto sídliště datovat do mladších fází kultury s lineární keramikou a následné kultury s vypíchanou keramikou.

Starší nálezy

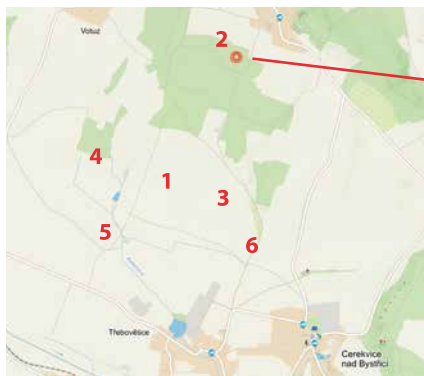
Nález neolitického sídliště (viz pláněk níže, 1) v těsné blízkosti kruhového ohrazení (2) výrazně podporuje hypotézu toho, že se jedná o rondel. Z dalšího blízkého okolí pak pochází starší nálezy datovatelné také do obou kultur mladší doby kamenné, což je pro sídliště v blízkosti

rondelů typické. Lze tak uvést nálezy keramiky a kamenných nástrojů odevzdané v roce 1984 panem Pourem z Jeřic z polohy Blatečky (3). Obdobné spektrum nálezů poskytl sběr v roce 1970, kdy byly v poloze Za Rašovkami zjištěny silně naorané neolitické zahloubené objekty včetně destruktivní peci (4) a identická situace se vyskytla severně od silnice Jeřice–Třebovětice, nálezy ovšem potvrzují pouze kulturu s vypíchanou keramikou (5). V roce 1959 došlo nezjištěným traktoristou k nálezu depotu 5 kamenných sekeromlatů ze šedomodré břidlice, které přísluší ke kultuře s vypíchanou keramikou (6).

Nejstarší stavba v čechách?

Pokud se tedy skutečně jedná o neolitický rondel, jde o unikátní případ ve střední Evropě, neboť u většiny ostatních rondelů se valy v zemědělsky využívaných polích nikdy nedochovaly. Nebudeme tak vůbec přehánět, když uvedeme, že by se v tom případě jednalo o vůbec nejstarší stavbu na našem území. V tomto roce bychom tak rádi podnikli geofyzikální průzkum okolních polí, protože je reálné, že se zde rondelů, které mohou být i podstatně větší, může v zemi rozkládat více. Pravděpodobně v minulém roce došlo na ploše rondelu k vykácení stromů, doposud viditelné valy a příkopy tak začínají zarůstat trní a náletovými dřevinami – pokud tedy chcete spatřit tuto výjimečnou památku na vlastní oči, doporučujeme její návštěvu co nejdříve.

Jiří Unger

0 100 m

1. místo záchraného výzkumu z listopadu 2021, 2. Třebovětický rondel, 3. poloha Blatečka, nálezy kultury s lineární i vypíchanou keramikou, 4. poloha Za Rašovkami, nálezy kultury s lineární i vypíchanou keramikou, 5. severně od silnice vyvýšená sprašová návěj, nálezy kultury s vypíchanou keramikou, 6. nález depotu sekeromlatů (zdroj ČÚZK a Digitální archiv AMČR ArÚ AV ČR, Praha, v. v. i. - Kalferst, J. 1987: C-TX-198801134, Spurný, V. 1985: C-TX-198502928, Vencel, S. 1960: C-TX-196200660, Vokolek, V. 1973: C-TX-197403102, C-TX-197402997, Vokolek, V. 1989: C-TX-198903123).

Výzkum z listopadu 2021 v rýze pro vodovod, ve stěnách jsou viditelné jednotlivé sídlištní jámy z mladší doby kamenné.

Depot kamenných sekeromlatů nalezený v roce 1959 (zdroj S. Vencel, 1960: C-TX-196200660).

Herbář lišejníků sebraných Josefem Novákem (Sbírka RMaG v Jičíně).

OSOBNOST Zdeněk Klůz

Jako sběratel je u mnoha předmětů ze sbírky Regionálního muzea a galerie v Jičíně uvedena výrazná kulturní osobnost Lázní Bělohrad Zdeněk Klůz.

Zdeněk Klůz se narodil 12. 10. 1920 v Lázních Bělohrad. Jako absolvent Obchodní akademie v Hořicích byl po celý život zaměstnán jako úředník (Česká zemědělská rada, Státní výzkumný ústav zemědělský, totální nasazení ve firmě Binkau a Meistr ve Štýrském Hradci, firma Kovoslužba a později firma Náradí v Lázních Bělohrad). Jeho životní láskou ale byla příroda a její ochrana. Ve svém volném čase se tomuto zájmu věnoval v mnoha přírodovědných spolcích: Česká ornitologická společnost, Moravský ornitologický spolek, Kroužkovací stanice při Národním muzeu v Praze, Přírodovědecký klub pro prozkoumání severovýchodních Čech v Hradci Králové, zájmový kroužek při Zoologické zahradě v Praze. Jako neplacený správce Fričova muzea v Lázních Bělohrad spravoval a rozšiřoval jeho sbírky i vytvářel sbírky vlastní. Mezi ty nejvýznamnější patřila sbírka ptačích vajec (tzv. oologická). Velká část oologické sbírky byla zakoupena v roce 1980 Moravským ornitologickým spolkem v Přerově a dnes se nachází ve sbírkách Muzea Komenského v Přerově.

Zdeněk Klůz své poznatky předával i dál, napsal řadu samostatných článků a publikací a podílel se na několika knihách o ornitologii, při jejichž vydání spolupracoval s předními odborníky v Čechách i v zahraničí. Věnoval se také budoucím ochranářům a vedl po řadu let přírodovědný kroužek při základní škole v Lázních Bělohrad.

V roce 1944 byl Zdeněk Klůz po tři měsíce hlídačem v rezervaci na ostrově v Baltském moři a později podnikl několik dalších přírodovědných cest do zahraničí. Nejvýraznější z těchto cest byla jeho účast na 3. československé přírodovědné výpravě na Island v roce 1949. Malé množství z materiálu, který odtud přivezl, je součástí přírodovědné sbírky Regionálního muzea a galerie v Jičíně.

Zdálo by se, že vlastní zaměstnání a zájem o přírodu již Zdeňku Klůzovi zabraly většinu času, on ale stihl i další aktivity. Vyučoval ruský jazyk a esperanto, byl aktivním filatelistou a jako jednatel Muzejního spolku v Lázních Bělohrad zasahoval do veškerého kulturního dění města. Bohužel jeho činorodost byla přerušena smrtí v poměrně mladém věku 59 let.

Petra Zíková

ZE SBÍREK Lišejníky Bělohradska

Zajímavou součástí sbírky Regionálního muzea a galerie v Jičíně jsou herbářové položky lišejníků, zapsané pod přírůstkovým číslem 998/1988.

Jako herbářovou položku označujeme vylišovanou, či pouze usušenou rostlinu spolu se schedou, tedy kartičkou obsahující důležité informace o druhu, lokalitě, dataci sběru a o sběrateli. V případě zmíněných lišejníků se jedná o dřevěné destičky, polepené černým papírem a s nalepenou schedou a vzorkem mechu či lišejníku. Počátkem tohoto roku byly některé z těchto položek restaurovány.

Lokality, ze kterých tyto lišejníky pocházejí, nalezneme v okolí Lázní Bělohrad, Nové Paky, Brtve a na Hřídelečské Hůře. Jako sběratel je u většiny položek uveden „Novák“. Jedná se o Josefa Nováka (1846–1917), absolventa Lepařova gymnázia v Jičíně a ředitele učitelského ústavu v Hradci Králové. Právě lišejníky byly jeho hlavním badatelským zájmem. Bohužel na schedách není uvedena přesná datace, můžeme tedy jen odhadovat, že se jednalo o období počátku 20. století. Několik sběrů bylo provedeno

později (cca polovina 20. století) a to Zdeňkem Klůzem, kterému věnujeme samostatný článek.

Lišejníky patří mezi velmi specifické organismy, jedná se o houby žijící v symbióze s řasou či sinicí. U lišejníků nalezneme všechny typy symbiotického soužití, tedy to, které je výhodné pro obě strany (mutualismus), nebo naopak jen pro jednu (např. poloparazitismus). Právě díky tomuto soužití dvou jinak rozdílných organismů jsou lišejníky tak přizpůsobivé, žijí ve velmi nehostinných podmínkách a patří mezi pionýrské druhy, které osídlují neosídlená stanoviště, jako např. holé skály. Zhoršování stavu přírody vlivem lidské činnosti ale přežít nedokáží, proto dnes mnohé patří mezi vzácné druhy.

Možná si ze školních let vzpomenete na některé nezapomenutelné názvy lišejníků jako dutohlávka sobí či hávnatka psí. Kromě nich má naše muzeum ve sbírce i například *děrkavku kulatou*, *malohubku růžovou* či *vousatce hrívnatého*.

Petra Zíková

STALO SE PŘED 100 LETY jaro 1922

Jičínské krajské muzeum skrze periodikum Krakonoš poděkovalo Františku Návesníkovi, bývalému majiteli tiskárny a vydavateli a také dlouholetému členovi musejního spolku, za dar různých tisků vydaných jeho nákladem či vytištěných v jeho tiskárně. Jednalo se zejména o vázané ročníky Jičínského obzoru, Jičínského ohlasu i Jičínských novin. • Na začátku dubna upozorňuje Krakonoš na neustávající zlodějské návštěvy ve vilách při holínské silnici. Po postřelení vetřelce před několika týdny se opět objevil další zloděj, který si na svou práci rozsvítil baterku. Poté, co si světla všiml majitel vily, rozsvítil v domě a zloděj trpělivě vyčkával v úkrytu až do 4. hodiny ranní, kdy se konečně vzdal. • Začátkem dubna se uskutečnilo několik velmi zdařilých představení zpěvohry B. Smetany Dalibor. Smetanova Dalibora společně nastudoval Hudební spolek a Akademická čtenářská jednota za spoluúčinkování členů zpěvácského spolku „Smetana“. Režie a scény se ujal architekt Čeněk Musil. • Městská rada se usnesla, že lepič Mádle „špatně návěští lepi; bude vzat jiný“. • V neděli 16. dubna byly slavnostně otevřeny nové místnosti krajského muzea v budově spořitelny. Muzeum od této chvíle disponovalo 5 místnostmi a „úprava jeho vyrovná se každému kraj. museu jinde“. • 2. května převzal Odbor K. Č. S. T. v Jičíně do své správy od velitele technické roty p. p. č. 22 pana Vaníčka nově upravenou stezku na Zebín spolu s lavičkami na stezce

Veřejné vystoupení *Tělocvičné jednoty Sokol* na cvičišti pod Čeřovkou, červen 1922, foto Antonín Brožek (Sbírka RMaG v Jičíně).

umístěnými. Technická rota stezku během několika dní vzorně upravila a připravila k pohodlnému užívání výletníků. • 3. května se v sokolovně konal Ruský večer. Sdružení ruských studentů z pražských vysokých škol zahrálo maloruskou veselohru, zazpívalo ruské skladby, zahrálo na národní ruský nástroj balalajku a zatančilo typický maloruský tanec Kozáček. „*Mluvila k nám příbuzná slovanská duše, vřele a nelíčeně.*“ • Jičínská Literární jednota pořádala 6. května v zasedací síni radnice Foersterův večer. Program začal přednáškou profesora Paly s názvem J. B. Foerster a jeho dílo. Následovaly ukázky Foersterovy tvorby v chronologickém pořadí. Posluchači se tak mohli seznámit s dílem tohoto skladatele. •

„*Hovězí maso bylo v pondělí dne 28. května prodáváno u řezníka p. Holana za 16 Kč za 1 kg, ačkoli v jiných řeznických obchodech tentýž den za 24 Kč za 1 kg.*“ • V červnu oslavil jičínský Sokol 60 let od svého založení. Slavnostní program k této události se konal od 10. do 25. června. Na úvod se ve zdejší sokolovně konalo divadelní představení *Půlnoc* autora F. V. Krejčího. Druhý den následovalo veřejné cvičení dorostu a žactva sokolské župy Čížkovy, které však muselo být z důvodu nepříznivé počasí přerušeno a zopakováno v jiném termínu. Program byl zakončen v neděli 25. června Sletem župy Čížkovy.

Gabriela Brokešová

Víte, co je to Projektový den? Zeptejte se svých dětí

Jako nová forma spolupráce mezi Regionálním muzeem a galerií v Jičíně a školami okresu Jičín se v minulých třech letech ukázala příprava tzv. Projektových dnů.

Projektový den má za úkol ozvláštnit vyučování dětí, přinést jim nové poznatky, které získají atraktivní formou výuky a přiblížit jim uvedení těchto poznatků do praxe. Při jeho realizaci se používají nové pedagogické postupy, z nichž nejčastější a zároveň pro děti velmi přitažlivé je zážitkové vyučování pracující s emocemi. Projektový den zahrnuje čtyři vyučovací hodiny, může probíhat ve škole i mimo školu a na jeho přípravě i realizaci se podílí pedagog s odborným pracovníkem. Zde právě vznikl prostor pro spolupráci škol a muzea, kde pracuje řada odborných pracovníků.

Co jsme tedy například s dětmi za minulé tři roky podnikli?

V Radimi jsme se seznámili s tím, jak koření ovlivnilo historii lidstva, se zámořskými výpravami i s biologií rostlin, z kterých koření pochází. Na závěr jsme upekli perníčky, na které si děti sami jednotlivě připravily těsto se sedmi druhy ručně namletého koření. Zapojily se i paní kuchařky, které zajistily ve školní kuchyni vlastní pečení.

V Nové Pace jsme se třetími ročníky probrali skupinu živočichů zvanou „Měkkýši“. Děti dostaly možnost si při úvodním povídání osahat desítky předmětů, týkající se přímo zástupců tohoto kmene či jejich využití člověkem. Zahráli jsme si na conchology při určování mušlíček z dovolené a na závěr jsme uspořádali klání v novém sportu, tzv. „šnečích závodech“ v kategoriích S (páskovka hajní) a L (hlemýžď zahradní).

Druháci z I. ZŠ Jičín strávili projektový den s etnografkou na téma „Co nosíme na sobě“. Děti se seznámily s látkami a jejich výrobou, zejména se zaměřením na zpracování lnu. Ten je dnes považován za textilní surovinu s menší ekologickou stopou než bavlna.

Čtvrtáky z I. ZŠ v Jičíně navštívily naše archeoložky. Prozkoumali společně život obyčejného člověka v pravěku, včetně způsobu pohřbívání.

Sedmé třídy z II. ZŠ v Jičíně strávily dopoledne s vajíčky. Povídání o rozmnožování obratlovců bylo koncipováno jako soutěž „Zázraky přírody“. Velkým zážitkem byla účast kraje Boženky, jako ukázky jednoho z mála plazů, který pečuje o svá vajíčka.

Praktickou částí dne bylo čištění ptačích budek na školní zahradě a určování hnízd, která jsme v nich objevili.

Mnohá z témat se vracela již k proběhlým výstavám v našem muzeu. Je tedy nutné doplnit, že zmíněné školní třídy tyto výstavy nenavštívily, ať už z důvodu proticovidových opatření nebo proto, že výstavy proběhly v době, kdy tyto děti ještě školu nenavštěvovaly.

Projektové dny proběhly i na středních a v mateřských školách a další máme do konce školního roku 2021/2022 ještě před sebou.

Petra Zíková

Průčelí hotelu Praha, zaměstnanci Grandhotelu, kopie snímku Antonína Brožka, 20. léta 20. století.

STARÉ JIČÍNSKÉ ŽIVNOSTI Hostinští od konce 19. století

Živnosti řeznická i hostinská měly zpočátku spojené *Společenstvo vzájemně se podporujících řezníků, hostinských a sládků v Jičíně*. V druhé polovině osmdesátých let 19. století vznikl *Podpůrný spolek řezníků a hostinských*, kterému bylo roku 1883 uloženo, aby vytvořil společenstvo a upravil stanovy podle zákona z 15. 3. 1883. První valná hromada *Společenstva hostinských, řezníků a sládků* se konala 15. 4. 1889. Starostou byl zvolen František Blažek, jičínský řezník, jeho náměstkem pak Josef Pícek, jičínský hostinský a fotograf. Zapsaných mistrů hostinských i řeznických k 1. 5. 1889 bylo celkem 40, převážná část z Jičína. Po roce činnosti čítalo společenstvo zaujímavě již celý politický okres Jičín 117 členů.

Již na valné hromadě 30. 5. 1906 byl schválen vznik samostatného společenstva hostinských, výčepníků a sládků. K vlastnímu rozdělení došlo až o 4 roky později. Na schůzích se projednávalo především přihlášení i odhlášení učňů, problém jičínských nevěstinců, prodeje ledu z městského rybníka, problematika kartelování pivovaru, slavnosti, taxy za tovaryšské zkoušky, ceny pív, udělování koncesí apod. Velmi důležité bylo ujednání z března 1908 mezi zástupci 6 místních pivovarů (Popovice, Vokšice, Obora, Hořice, Nová Paka, Kumburk) a místními hostinskými o ceně lahvového piva, o jeho prodeji soukromníkům nebo hokynářským a kupeckým obchodům.

Roku 1910 bylo tedy spolkové jmění rozděleno mezi společenstvo hostinských a společenstvo řezníků a uzenářů. Společenstvo disponovalo i svou knihovnou. Dozvukem rozdělení společenstva byla snaha uzenářů prodávat víno, proti čemuž se hostinští ostře ohradili.

K odlivu členstva a omezení činnosti došlo vlivem válečných událostí v letech 1914–1918, kdy společenstvo své aktivity zaměřovalo na sociální a charitativní

pomoc. V roce 1920 byla působnost společenstva zúžena na jičínský soudní okres.

Do poklidného vývoje zasáhla 2. světová válka s mnohými nařízeními, jako například úpravy cen, akce o zabavení výčepních zařízení z cínu atd. Rozkaz zemského prezidenta z 3. 4. 1940 v Praze stanovil policejní hodinu uzavírací a otevírací v živnostech hostinských a výčepních na 12. noční a 6. či 5. hodinu ranní. Od roku 1941 měla řada obchodů během roku silně omezený provoz, někdy se stalo, že byly provozovny zavřeny úplně. V Jičíně se v této době střídavě na 24 hodin zavíralo vždy 4–5 hostinců, protože byl velký nedostatek piva. Hostinské živnosti značně pociťovaly od roku 1944 zákaz svícení před 18. hodinou. Hosté samozřejmě do hostinců chodit mohli, ale museli zde sedět potmě.

V roce 1942 se společenstvo změnilo na *Hospodářskou skupinu hostinských živností Ústředního svazu pro živnostenský ruch*. V Jičíně měla sídlo její okresní skupina.

Politická i hospodářská situace po roce 1945 neumožnila další rozvoj podnikání. Činnost byla závislá na vázaném zásobování, ale i výrazně oslabena plánovaným rušením nadpočetných živností. Z roku 1946 se zachoval seznam živnostníků, kteří *vyváží*. Přesně 100 hostinců v politickém okrese v této době poskytovalo teplá jídla, tak například V. Brett ve Stalingradu (Hamburk, dnes Paříž) vařil denně jídel 150–300, Rudolf Hušek (bývalý hostinec U Špiharů) jich připravoval 150–200, V. Koutský v hotelu Anděl 40–50, Josef Effenberk na Lidickém náměstí 20–30 apod. Některé podniky vařily pouze sezónně.

Poslední záznam o pořádání členské schůze a porady se v Jičíně datuje k 26. 7. 1948. O necelý půl rok později se celá skupina ocitla v likvidaci.

Hana Fajstauerová

KRÁTCE Z MUZEJA

Naše organizace usilovně pracuje na projektu nové stálé expozice muzea. V průběhu prvního čtvrtletí roku 2022 došlo k mnoha schůzkám na toto téma. Děláme vše pro to, abychom pro tyto účely mohli zažádat do připravovaných evropských dotačních titulů (IROP).

V polovině března se v muzeu bohužel přestalo topit a muzeum bylo pro veřejnost uzavřeno. Vlastník jičínského zámku, město Jičín, v tomto období prováděl rekonstrukci topné soustavy. Výpadek topení postihl celý zámek, tedy i například Základní uměleckou školu.

V Robousích pokračuje stěhování do nového depozitáře – ten je zaplněn již více než z poloviny.

Bylo vypsáno výběrové řízení na nového kolegu/ kolegyni. Bude mít na starosti konzervaci textilu, agendu přírůstkové knihy a také se bude podílet na realizaci výstav.

Jako protest proti válečné agresi Ruska proti Ukrajině jsme z oken našeho muzea vyvěsili ukrajinskou vlajku.

Ve spolupráci s Muzeem Českého ráje v Turnově a Muzeem Mladoboleslavka jsme se začali zabývat myšlenkou budoucí společné výstavy, která by se věnovala některým polozapomenutým kostelům v regionu.

Na Ministerstvo kultury ČR byly v prvním čtvrtletí roku odeslány dvě žádosti o grant – hledáme finance na letní archeologickou výstavu a také na tisk publikace, která má komiksovou podobou přiblížit historii našeho regionu.

Kavárna Amerika byla v hotelu Beránek od první světové války. Sousední dům č. p. 17 zakoupil hospodský a řezník Josef Žďárský již v roce 1893. Původní název *U Bílé růže* vymizel a říkalo se tu *U Bohatých Žďárských*. Kopie fotografie, kterou ze staršího negativu zhotovil Zdeněk Musil.

UDÁLOSTI V OBRAZECH

Loutkové představení Krvavý román divadelního spolku LokVar.

Loutkové představení Krvavý román divadelního spolku LokVar.

Loutkové představení Krvavý román divadelního spolku LokVar.

Loutkové představení Krvavý román divadelního spolku LokVar.

Komentovaná prohlídka výstavy Krvavý román Josefa Váchala.

Komentovaná prohlídka výstavy Krvavý román Josefa Váchala.

Lidé odvedle – neobvyklý výlet do světa lidí s hendikepem.

Lidé odvedle – neobvyklý výlet do světa lidí s hendikepem.

VÝSTAVY & PŘEDNÁŠKY

**duben–červen
2022**

VÝSTAVY

GALERIE

Lidé odvedle – neobvyklý výlet do světa lidí s hendikepem
(11. 2. – 14. 4. 2022)

Petr Heber: Objekty
(29. 4. – 5. 6. 2022)

Bohové a hrdinové z konce doby bronzové na Jičínsku
(17. 6. – 23. 10. 2022)

VÝSTAVNÍ CHODBA

**Co se tady vlastně našlo?
A můžu to vidět?**
(11. 3. – 8. 5. 2022)

Tisíc vůní
(13. 5. – 26. 6. 2022)

Kdo si hraje, nezlobí
(1. 7. – 2. 10. 2022)

AKCE & PŘEDNÁŠKY

**Café Muzeum:
Mezi květinami**
(18. 6. 2022, od 14 hodin)

Více informací
na www.muzeumhry.cz
a Facebooku.

Změna akcí vyhrazena.

HURÁ, MUZEUM! Čtvrtletník Regionálního muzea a galerie v Jičíně 2|2022

Registrováno MK ČR pod číslem E 21762

Vydává: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Valdštejnovo náměstí 1, 506 01 Jičín

Tel.: +420 493 532 204, e-mail: muzeumhry@muzeumhry.cz, www.muzeumhry.cz

Otevírací doba muzea a galerie: duben út–ne 10–17 hod., květen–červen út–ne 9–17 hod.

Redakce: Gabriela Brokešová

Fotografie: RMaG v Jičíně, Sběrka RMaG v Jičíně, Ondřej Březovský

Grafická úprava: Jakub Novotný, jn@cr8.cz

Tisk: Tiskárna Irbis – Jiří Uhlíř, Liberec, uzávěrka čísla: 4. 4. 2022

Toto číslo by nevzniklo nebýt podpory města Jičína.